

วัฒนธรรมไทยในชุมชนกรณีการแก้ไขความขัดแย้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Thai culture in the community in the case of conflict resolution in local
administrative organizations

น.ส.อ้อย น้อยเวียง¹

Miss. Aoy Noiwiang

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารและเชื่อมโยงสำคัญระหว่างสมาชิกในสังคมของการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้โครงสร้างการเมืองการปกครองที่ชุมชนต้องปกครองตนเอง โดยวัฒนธรรมไทยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมมีผลต่อโครงสร้างการปกครองในท้องถิ่น โดยเฉพาะในการประชุมพัฒนาชุมชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลที่แนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมมีปฏิสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ชุมชนต้องตัดสินใจ วัฒนธรรมสำคัญสามประการคือความเป็นชุมชน การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนและอำนาจ ยังเป็นแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการประชุมพัฒนาชุมชนที่แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมเข้ามาเคลือบหรือห่อหุ้มความจริงเพื่อเพิ่มความสามัคคีในชุมชน เพื่อการลดความขัดแย้ง ด้วยวัฒนธรรมการรักษาหน้า ความเกรงใจ รูปแบบความเป็นผู้นำแบบอุปถัมภ์ และการแสดงอำนาจของตนเองอย่างเปิดเผยซึ่งเป็นสิ่งที่คนในชนบทไม่เห็นด้วย ชุมชนส่วนใหญ่ดูเหมือนจะค่อนข้างพอใจกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบเรียบง่ายในโครงสร้างการปกครองในชนบท ชุมชนมีความเป็นไปได้ที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาหมู่บ้านของตนผ่านการปรึกษาหารือในโครงสร้างการกำกับดูแลในท้องถิ่นภายใต้วัฒนธรรมไทย แม้ว่าพวกเขาจะไม่มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้ายและค่านิยมทางวัฒนธรรมนั้นอาจขัดขวางการมีส่วนร่วมก็ตาม

คำสำคัญ:การแก้ไขความขัดแย้ง, วัฒนธรรมไทย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

¹นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar, Thailand

Corresponding author, e-mail: aoynoiwiang@gmail.com, Tel. 081-07843682

Abstract

Thai culture is an important communication and connection tool between members of the local government society under the political structure that the community must govern itself. The important Thai culture that affects the cultural practices affects the local government structure, especially in the community development meeting at the sub-district administrative organization level where cultural practices interact with the behavior that the community must decide. The three important cultures are community, uncertainty avoidance, and power. They are also cultural practices that have a high influence on the community development meeting, where cultural practices coat or envelop the truth to increase unity in the community and reduce conflict. The culture of saving face, respect, patronage leadership style, and openly displaying one's own power is something that people in the countryside do not agree with. Most communities seem to be quite satisfied with the simple participatory model in the rural government structure. Communities have the possibility to influence the development of their villages through consultation in the local governance structure under Thai culture, even though they do not have the final decision-making power and the cultural values may hinder their participation.

Keywords: conflict resolution, Thai culture, local administrative organizations

1. บทนำ

วัฒนธรรมโดยทั่วไปหมายถึงรูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นพฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่พลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกันและร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน เมื่อมนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่งที่อยู่ด้วยตนเองตามลำพังไม่ได้จำเป็นต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิดจนตายเป็นสังคม ทำให้สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ เปรียบเสมือนเหรียญเงินที่มีด้านหน้าและด้านหลัง สังคมนั้นหมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในบริเวณใดบริเวณหนึ่งมาช้านานจนมีความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกันและมีภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีทางในการดำรงชีวิตร่วมกันเป็นแบบอย่างเดียวกัน ส่วนวัฒนธรรมนั้นหมายถึงบรรดาขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา และทุกสิ่งทุกอย่างที่คนในสังคมนั้นสร้างขึ้นมาเพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน เพราะฉะนั้นถ้าไม่มีสังคมก็ไม่มีวัฒนธรรมทั้งสองอย่างจึงเป็นของคู่กันอย่างแยกไม่ออก วัฒนธรรมจึงเป็นองค์รวมที่ซับซ้อนซึ่งรวมถึงความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลปกรรม กฎหมาย ประเพณี ความสามารถและลักษณะนิสัยอื่นๆที่คนได้รับมาในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม (อคิน, 2551)

สังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้งซึ่งวัฒนธรรมเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและจิตใจของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้โครงสร้างทางสังคมคงอยู่ เพราะมีความผูกพันทางจิตใจของหลายๆคนเข้าด้วยกัน รากฐานของสังคมคือวัฒนธรรม ดังนั้นการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้นต้องอาศัยวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งหรือเป็นรากฐาน สังคมจึงจะมีความมั่นคงและยั่งยืน (ประเวศ, 2547, น. 23) ในขณะที่สังคมในชนบทของไทยเป็นสังคมที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสิ่งต่างๆ เช่น

งานทำบุญต่างๆ งานศพ เป็นต้นโดยนัยเช่นนี้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม และวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่ไม่เพียงแต่สัมพันธ์กับกลุ่มคนเท่านั้น หากยังเกี่ยวข้องกับสถานที่และเวลาอีกด้วย ซึ่งผลของความสัมพันธ์เช่นนี้ทำให้ลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ภาพนิ่ง แต่เป็นภาพที่เคลื่อนไหวเพราะฉะนั้นสังคมและวัฒนธรรมจึงมีธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การที่จะเข้าใจในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องมีการวินิจฉัยและวิเคราะห์กันจึงจะแลเห็น และเกิดความเข้าใจได้ โดยเฉพาะเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ชุมชนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นภายใต้วัฒนธรรมนั้นอย่างไร โดยเฉพาะความตึงเครียดระหว่างการกระทำที่เป็นทางการของกลไกอำนาจรัฐกับการดำรงอยู่จริงของคนกลุ่มย่อยในสังคมที่ต้องตระหนักถึงพื้นฐานของการกำหนดความหมายของวัฒนธรรมคือความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กำกับสังคมนั้นๆ อยู่อย่างเต็มเปี่ยมอาจทำให้เกิดการแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมให้กลายเป็นประเด็นความขัดแย้งหรือการจุดชนวนทางการเมือง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นการเมือง(Politicization of culture) มาสู่การทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องการเมืองหรือกระบวนการทางการเมืองเป็นเรื่องวัฒนธรรม(Huntington, 1996)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจให้ชุมชนปกครองตนเองตามแนวคิดประชาธิปไตย การดำเนินงานในชุมชนจึงเป็นแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นที่มอบให้กับโครงสร้างการปกครองในท้องถิ่นซึ่งวัฒนธรรมจะมีอิทธิพลต่อการกระทำโดยการปฏิบัติที่ผู้คนในการปฏิบัติในการโต้ตอบกับวาทกรรมต่างๆ (Swidler, 1986 ,p. 273) ที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมภายในโครงสร้างการบริหารในท้องถิ่นได้อย่างไร โดยเฉพาะในองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งภายในประกอบด้วยหมู่บ้าน 10-15 แห่ง ในกระบวนการกระจายอำนาจในช่วงทศวรรษ 1990 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระดับการบริหารที่ท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมได้ โดยแต่ละหมู่บ้านในตำบลจะเลือกตัวแทนของหมู่บ้านๆละหนึ่งคน ประธานขององค์การบริหารส่วนตำบลคือนายกองการบริหารส่วนตำบลจะได้รับเลือกโดยตรงจากผู้อยู่อาศัยในตำบลทั้งหมดภายใต้การมีส่วนร่วมของชาวบ้านคือการสร้างแผนพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นผลลัพธ์หลักของการประชุมพัฒนาชุมชน (Chaowarat , 2010 , p. 106)

2.วัฒนธรรมไทยกับการปกครองในชุมชน

แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมไทยที่ฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมพลเมืองของประเทศไทย โดยวัฒนธรรมพลเมืองกระแสหลักที่โดดเด่นในปัจจุบันที่มีพื้นฐานอยู่บนการรับรู้คือประเทศไทยเป็นดินแดนของคนไทยภาคกลางที่อยู่ภายใต้ศาสนาเดียวคือพุทธศาสนา แม้รัฐธรรมนูญจะมีได้บัญญัติให้เป็นศาสนาประจำชาติก็ตาม เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมกับการปกครองแบบมีส่วนร่วมภายในโครงสร้างการบริหารส่วนท้องถิ่น Triandis (2001,p.907)แบ่งแยกมิติทางวัฒนธรรมออกเป็น 5 มิติ ได้แก่(1)ความเป็นชุมชน (2)การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน (3) การรักษาระยะห่างจากอำนาจ (4) ความเป็นชาย/หญิง และ (5) แนวโน้มระยะยาว/ระยะสั้น มิติทางวัฒนธรรมเหล่านี้ใช้ศึกษากันอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามในบทความจะวิพากษ์ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในโครงสร้างการกำกับดูแลนั้นได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการรวมกันของ(1)ความเป็นชุมชน (2)การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน และ (3) มิติการรักษาระยะห่างของอำนาจว่าในมิติทางวัฒนธรรมทั้งสามนี้ภายในบริบทของชุมชนไทยมีผลต่อการกำกับดูแลแบบมีส่วนร่วมในการประชุมพัฒนาชุมชนอย่างไรบ้าง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงของสถาบันในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการพัฒนาในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์แบบเผชิญหน้ากัน (เช่นการประชุมพัฒนาชุมชน) ซึ่งมีการถกเถียงและตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ (เช่นแผนการพัฒนา) ในสถานการณ์ดังกล่าวพลวัตของการประชุมนั้นเองสามารถให้แนวทางปฏิบัติทาง

วัฒนธรรมมีอิทธิพลที่สอดคล้องและเป็นระบบ โดยเฉพาะพฤติกรรมในบริบทของการประชุมพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

2.1. ความเป็นชุมชน

แนวคิดเรื่องปัจเจกบุคคลในเชิงวิธีการมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจว่าเหตุใดบุคคลจึงตัดสินใจอย่างไม่สมเหตุสมผลรวมถึงในการตัดสินใจของกลุ่มด้วย มุมมองที่ได้รับการยอมรับคือการตรวจสอบว่าปรากฏการณ์เหล่านี้เกิดจากแรงจูงใจและการกระทำของบุคคลอย่างไร ในขณะที่กลุ่มเช่น “สังคม” “รัฐ” หรือ “ประชาชน” ไม่เหมือนกับ “ปัจเจกบุคคล” และด้วยเหตุนี้จึงไม่ได้กระทำการอย่างเป็นอิสระจากปัจเจกบุคคลที่ประกอบเป็นกลุ่ม ในเศรษฐศาสตร์การเมืองจึงเรียกว่า “การกระทำร่วมกัน” ถูกกำหนดโดยการเลือกของปัจเจกบุคคลในกลุ่ม โดยบุคคลที่ยึดถือความคิดตนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ของตนเองมากกว่าความต้องการของผู้อื่นในวัฒนธรรมที่มีลักษณะรวมกลุ่ม การเลือกกระทำของบุคคลเหล่านี้ขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่พวกเขาได้รับจากการสร้างสวัสดิการแบบรายบุคคลหรือแบบรวมกลุ่ม แนวคิดรวมกลุ่มจึงเป็นเรื่องที่ผู้คนชอบที่จะยอมจำนนต่อทางเลือกส่วนบุคคลของตนให้ทางเลือกของคนส่วนใหญ่ (Hofstede , 2001 , p. 225)

ในขณะที่สังคมไทยมีหลายด้านแต่ไม่ใช่ทุกสังคมจะสะท้อนถึงวัฒนธรรมแบบรวมหมู่แบบนั้นทั้งหมด อาจมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นผ่านสายตาของกลุ่มหรือสมาชิกในกลุ่ม และดูเหมือนว่าผู้หนึ่งจะเต็มใจที่จะยึดมั่นในบรรทัดฐานของชุมชนมาปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมจากผู้มีอำนาจ และพยายามกลมกลืนเข้ากับกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย Intachakra (2012 ,p. 622) เห็นว่าคนไทยจำนวนมากเลือกใช้รูปแบบการสนทนาแบบคาดการณ์ล่วงหน้า โดยพยายามคาดเดาว่าผู้อื่นหรือผู้มีอำนาจจะคิดเห็นอย่างไรและอาจมีปฏิกิริยาในเรื่องนั้นอย่างไร ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคลในระดับที่เท่าเทียมกับผู้อื่น

ในชุมชนทั่วไปวัฒนธรรมสำคัญคือการรักษาน้ำใจถือเป็นลักษณะสำคัญของการยุติความขัดแย้งในสังคมหมู่บ้านที่มีความผูกพันใกล้ชิดกัน แม้ในวงวิชาการจะยังเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันว่าหมู่บ้านไทยยังคงมีสังคมที่มีความผูกพันใกล้ชิดกันหรือไม่ แต่วัฒนธรรมการรักษาน้ำใจยังคงเป็นลักษณะเด่นที่เรียกกันว่า “ความเกรงใจ” ที่ไม่พบในวัฒนธรรมตะวันตก ในการควบคุมการสื่อสารและการโต้ตอบระหว่างบุคคลในสังคมไทย ความเกรงใจช่วยให้สามารถแก้ไขความเห็นที่แตกต่างได้อย่างกลมกลืน ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะผ่อนปรนความคิดเห็น ควบคุมอารมณ์ และหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์โดยตรงอย่างรุนแรง(Panpothong & Phakdeephassook ,2014 ,p. 103)

คนไทยอาจเน้นความสามัคคีทางสังคมภายในกลุ่มและพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง โดยอาจมีการชอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ราบรื่นและไม่มีความขัดแย้งที่จำเป็นต้องรักษาความสามัคคีผิวเผินไว้ (Komin ,1990 , p. 691, 692) โดยเฉพาะเมื่อเกี่ยวข้องกับกลุ่มที่มีอำนาจค่อนข้างน้อยซึ่งไม่สามารถยอมให้มีการท้าทายอย่างเปิดเผยได้ ทำให้ผู้คนมีแนวโน้มไปทางด้านมิติทางวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมแบบสองขั้ว เช่น การเชื่อฟังและการรับฟัง เป็นไปได้ที่จะสันนิษฐานว่าคนจนต้องการการรักษาความสามัคคีเป็นพิเศษเพราะต้องการที่จะพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากที่สุด แต่เมื่อความสัมพันธ์ของอำนาจเปลี่ยนแปลงไป สัมพันธของการปฏิบัติทางวัฒนธรรมก็อาจเปลี่ยนไปเช่นกัน และความไม่พอใจที่ซ่อนเร้น อาจกลายเป็นความไม่พอใจที่ถูกเปิดเผยออกมาได้ ในบริบทของการประชุมพัฒนาชุมชนผู้เข้าร่วมทั่วไปจะชื่นชอบการสื่อสารที่ปราศจากข้อขัดแย้งและกลมกลืนกัน การสื่อสารในรูปแบบนี้จะถูกเผยแพร่โดยกลุ่มคนชั้นนำผ่านช่องทางต่างๆที่น่าสนใจคือ ผู้เข้าร่วมการประชุมชอบที่จะสื่อสารในบริบทของการประชุมใหญ่ๆเพราะการประชุมพัฒนาชุมชนกลุ่มเล็กๆ แม้การมีส่วนร่วมจะดีแต่ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบจากคนในและคนนอกได้ซึ่งอาจก่อให้เกิดความ

ขัดแย้ง โดยเฉพาะข้อพิพาทจำนวนมากเกิดจากแนวโน้มของโครงการพัฒนาชุมชนที่จะพัฒนาไปสู่ประโยชน์ของเอกชนมากกว่าของชุมชน

2.2. การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน

พฤติกรรมที่มีเหตุผลเฉพาะบริบทนั้นหมายถึงบุคคลต่างๆ มุ่งหวังที่จะเพิ่มประโยชน์สูงสุดแต่ถูกจำกัดด้วยข้อจำกัด การขาดข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตอาจเป็นข้อจำกัดสำคัญ เนื่องจากทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการตัดสินใจ การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนสะท้อนถึงขอบเขตที่สังคมกำหนดกฎเกณฑ์และขั้นตอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งรวมถึงความเชื่อที่ว่าผู้เชี่ยวชาญในฐานะตัวแทนของชนชั้นสูงอาจเตรียมการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ร่วมกันผ่านความรู้ของพวกเขา

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนสูง (Hallinger & Kantamara, 2001, p. 397) เพราะคนในชุมชนมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามมุมมองที่ครอบงำซึ่งเป็นมุมมองของชนชั้นสูงในท้องถิ่น หรือผู้เชี่ยวชาญหรือผู้นำโดยธรรมชาติโดยถือว่าพวกเขารู้ดีที่สุด หน่วยงานประเภทนี้ยังได้รับการส่งเสริมจากชนชั้นสูงที่มีอำนาจของไทยในการสร้างคำจำกัดความของคนไทยที่ดีคือผู้ที่เคารพเสาหลักทั้งสามของประเทศ ได้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์ ศาสนา และชาติ โดยในบริบทเชิงสถานการณ์ที่สังกัดชุมชนนั้น และจำเป็นต้องตัดสินใจโดยสมัครใจที่มีค่าสูง ผู้คนมักรู้สึกกดดันที่จะต้องรวมกลุ่มกันตามความต้องการของบุคคลสำคัญโดยอาศัยความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ซึ่งความภักดี ความเชื่อฟัง และความภักดีผูกมัดเวลาที่ประชาชนต้องมีต่อผู้อุปถัมภ์นั้นถือเป็นสิ่งสำคัญ (Vichit-Vadakan, 2011, p. 85) หลังจากนั้นจะมีเพียงคนไม่กี่คนที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุดเท่านั้นที่ควรจะต้องตัดสินใจและเสี่ยง

การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนในการลงมติการพัฒนาในชุมชน สมาชิกในชุมชนอาจใช้วิธีลงคะแนนเสียงจริงที่แตกต่างไปจากวิธีที่ควรลงคะแนนเสียง เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน เพื่อการปฏิบัติตามแนวคิดของผู้นำเมื่อค่านิยมหนึ่งมีความสำคัญเหนือค่านิยมอื่น การตัดสินใจของชุมชนจึงแตกต่างไปจากที่ชุมชนอ้างมีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่สันนิษฐานนี้ใน “การเอาชนะค่านิยม” เพื่อเป็นสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ดำเนินอยู่ การเลือกโครงการล่วงหน้าโดยผู้นำหมู่บ้านจะทำให้สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีฉันทามติระหว่างชนชั้นสูงในหมู่บ้านและสมาชิกชุมชน เนื่องจากการลงคะแนนเสียงเกิดขึ้นกับตัวเลือกโครงการที่ชนชั้นสูงในหมู่บ้านได้อนุมัติไปแล้วจะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ในทางกลับกันการคัดเลือกโครงการบางส่วนไว้ล่วงหน้ายังลดโอกาสที่จะเสนอโครงการอื่นๆเข้ามาด้วย ซึ่งเป็นการกีดกันทางวัฒนธรรม การอภิปรายที่ขัดแย้งกันเพียงไม่กี่ครั้งแล้วลงมติอาจตีความได้ว่าเป็นความพยายามรักษาหน้าอีกด้วย ชุมชนไม่ต้องการแสดงให้เห็นว่าพวกเขาขาดความเข้าใจสิ่งนี้ยิ่งทำให้บทบาทของบุคคลสำคัญในชุมชนหรือผู้เชี่ยวชาญเด่นชัดยิ่งขึ้น

2.3. อำนาจ

การปฏิบัติทางวัฒนธรรมและอำนาจมีความเชื่อมโยงถึงกันโดยพื้นฐานคือผู้คนมีความแตกต่างกันในทรัพยากรทางวัฒนธรรมและทักษะที่พวกเขาจะใช้ทรัพยากรเหล่านั้น บริบททางสังคมจึงมีบทบาทสำคัญ การปฏิบัติทางวัฒนธรรมยังหล่อหลอมความรู้ของแต่ละบุคคลว่าผู้อื่น เช่นกลุ่มชนชั้นนำ จะตีความในการกระทำของพวกเขาอย่างไร (Swidler, 1995, p.39) แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมพลเมืองไทยที่เผยแพร่โดยชนชั้นนำในประเทศไทยคือการยอมรับอำนาจและการเคารพต่อการปกครองของชนชั้นนำที่ช่วยกำหนดระยะห่างจากอำนาจซึ่งแตกต่างกันไปตามบริบทวัฒนธรรมในชุมชนนั้น สังคมไทยประกอบด้วยตำแหน่งที่เชื่อมโยงกันตามลำดับชั้นและผู้คนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตามนั้นเนื่องจากแรง

กดดันทางสังคมโดยปริยาย ระยะห่างของอำนาจหมายถึงขอบเขตที่สมาชิกที่มีอำนาจน้อยกว่าในโครงสร้างลำดับชั้นที่คาดหวังและยอมรับว่าอำนาจกระจายได้ไม่เท่าเทียมกัน โดยกลุ่มชนชั้นนำเป็นกลุ่มมีสิทธิพิเศษและอำนาจมากกว่า (Hofstede , 2001 , p. 98) กลุ่มชนชั้นนำแบบดั้งเดิมของประเทศไทยมีอิทธิพลสำคัญต่อการควบคุมทรัพยากร เช่นอิทธิพลทางการเมือง นอกจากนี้ระยะห่างของอำนาจยังอธิบายถึงระดับของเสรีภาพในการตัดสินใจที่ผู้บังคับบัญชาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

ประเทศไทยมักถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีอำนาจเหนือกว่าผู้อื่น เด็กๆ จะได้รับรู้ถึงสถานะของตนในสังคม และมักจะถูกห้ามปรามไม่ให้แสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือท้าทายผู้ใหญ่ที่มีสถานะสูงกว่า เช่นเดียวกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตำแหน่งหรืออายุ (Mulder, 1996 , p. 108) ในมุมมองแบบดั้งเดิมผู้บังคับบัญชาควรได้รับการเชื่อฟังเพียงเพราะสถานะของพวกเขา วัฒนธรรมพลเมืองของไทยจึงเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมรูปแบบความเป็นผู้นำแบบอุปถัมภ์ซึ่งเห็นได้ชัดจากค่านิยมทางศีลธรรมที่สอนในโรงเรียน ซึ่งส่งเสริมการเคารพต่อชนชั้นสูง ยิ่งไปกว่านั้นคนไทยมักรู้สึกถูกจำกัดในการแสดงออกต่อหน้าคนที่มีความสถานะสูงกว่า (Mulder, 1996 , p.107)

เจ้าหน้าที่อบต.สามารถลดระยะห่างระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ได้โดยการจัดให้มีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งการแสดงอำนาจหรือการวิพากษ์วิจารณ์ ที่สามารถตีความได้ว่าเป็นคำแนะนำระหว่างเพื่อนฝูง แต่ระยะห่างตามลำดับชั้นยังคงมีอยู่มากและเผยให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างความต้องการวิธีการสื่อสารที่ไม่ปิดป้องและความต้องการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัญหานี้อาจได้รับการแก้ไขได้โดยการประนีประนอมโดยให้มีเจ้าหน้าที่อบต.เพียงไม่กี่คนเข้าร่วมการประชุมพัฒนาชุมชน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นสิ่งที่ชุมชนส่วนใหญ่ต้องการ อีกวิธีหนึ่งในการปรับระยะห่างระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่อบต. คือการอนุญาตให้มีการประชุมพัฒนาชุมชนครั้งหนึ่งกับเจ้าหน้าที่และประชุมอีกครั้งโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ แต่มีฝ่ายบริหารของอบต.ซึ่งขั้นตอนนี้ได้รับการแนะนำโดยฝ่ายบริหารอบต. เพื่อพูดถึงปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขในหมู่บ้าน และพวกเขาไม่ต้องการแสดงความเห็นที่ไม่ตรงกันต่อหน้าเจ้าหน้าที่อบต. ความแตกต่างของอำนาจยังคงมีอยู่ในบริบทชนบทของไทย การประชุมกลุ่มใหญ่แทนที่จะประชุมกลุ่มเล็กหลายๆ กลุ่ม ในแง่หนึ่งในการประชุมกลุ่มเล็กผู้เข้าร่วมประชุมจะกลัวเสียหน้าน้อยลง(Chompunth,2011,p.356) ในอีกแง่หนึ่งจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมที่มากขึ้นสามารถลดความแตกต่างของอำนาจระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ได้ และด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีพื้นที่ในการปรึกษาหารือกันมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นในการประชุมกลุ่มใหญ่ข้อมูลจะถูกแบ่งปันอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้นระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน

3.สังคมไทยกับการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองและเศรษฐกิจสังคมที่คึกคักที่สุดในเอเชีย และมีประวัติศาสตร์การต่อสู้ของประชาชน ชาวไร่ ชาวนา การต่อต้านโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐ ความขัดแย้งทางการเมืองเหล่านี้มาจากวัฒนธรรมของการไม่เข้าร่วมการอภิปรายในที่สาธารณะและความขัดแย้งอย่างเปิดเผยไม่อาจถูกสร้างขึ้นมาได้ Osland และ Bird (2000) เรียกว่า “ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม”

ในการประชุมการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยที่ชี้ให้เห็นมิติทางวัฒนธรรมเดียวกัน เช่นความเป็นหมู่คณะซึ่งมุ่งสู่ความสามัคคีของกลุ่ม และยังคงควบคุมความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกอีกด้วย เมื่อผู้คนในสังคมที่เป็นหมู่คณะโต้ตอบกับสมาชิกภายนอกกลุ่ม หากทั้งสองกลุ่มมีเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกันและอาจกลายเป็นศัตรูกัน แต่เมื่อผู้มีอำนาจในกลุ่มในเรียกร้องผู้คนก็มีแนวโน้มที่จะลดความก้าวร้าวลง (Triandis , 2000 , p. 150) ดังนั้นความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจึงลดลงโดยอำนาจผู้นำ

การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในบริบทของการประชุมพัฒนาชุมชน ผู้คนยอมรับถึงการมีอยู่ของความขัดแย้งและความสำคัญของความขัดแย้งในการเจรจาผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน แต่ภารกิจที่แท้จริงมักถูกมอบหมายให้กับผู้นำในท้องถิ่น ดังนั้นกลุ่มที่ไม่มีอำนาจเช่นเกษตรกรทั่วไปจึงไม่พบกับความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น โดยวิธีการพูดคุยกับเกษตรกรเผยให้เห็นว่าพวกเขาเห็นคุณค่าของผู้นำที่มีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้ง แต่สมาชิกชุมชนทั่วไปก็อาจดำเนินการได้เช่นกัน แต่การเคารพต่อบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่าในลำดับชั้นทางสังคมมักจะสิ้นสุดลงเมื่อผลประโยชน์และมาตรฐานทางจริยธรรมของเกษตรกรได้รับผลกระทบเกินขอบเขตที่เขายอมรับได้ ซึ่งเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า การเอาชนะค่านิยม (Osland & Bird, 2000 , p. 69) นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาถูกคาดหวังจะปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยเหตุนี้ความรู้สึกละเลยตั้งแต่ความกลัว ความเคารพและความภาคภูมิใจ ไปจนถึงความไม่รู้ การไม่เคารพ และแม้แต่การดูถูก จึงสามารถสังเกตเห็นได้พร้อมๆ กันในความขัดแย้งนั้น

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การปฏิบัติทางวัฒนธรรมถูกสร้างขึ้นโดยมีกฎเกณฑ์หลักคือบุคคลสามารถกระทำการในลักษณะที่เหมือนกันทางวัฒนธรรมได้ เพราะร่วมกันเพื่อตอบสนองต่อสถาบันที่พวกเขาเผชิญหน้า (Swidler , 1995 , p. 36, 38) แต่การปฏิบัติทางวัฒนธรรมของผู้คนจากชนชั้นทางสังคมที่ต่างกัน ส่งผลให้รูปแบบพฤติกรรมโดยรวมของพวกเขาถูกจัดระเบียบแตกต่างกัน (Swidler , 1986 , p. 275) โดยถือว่าเป็นพฤติกรรมที่มีเหตุผลซึ่งผูกติดอยู่กับบริบท ซึ่งปรากฏอยู่ในโครงสร้างลำดับชั้นที่มีระยะห่างของอำนาจอย่างชัดเจน (เช่น อบต. และการประชุมพัฒนาชุมชน)

แม้ว่าในทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบันจะเสนอว่าการปฏิบัติทางวัฒนธรรมจะคงอยู่ตลอดไปในระยะยาว แต่การเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้นได้เช่นกัน เช่นเนื่องมาจากการปรับตัวของสังคมต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม หรือการติดต่อระหว่างวัฒนธรรม คาดเดาว่าแม้ว่าประเทศไทยจะยังคงถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมแบบชุมชนเป็นหลัก แต่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปกำลังเกิดขึ้นเพื่อยอมรับการปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่กำหนดให้เป็นทั้งแบบปัจเจกและแบบรวมหมู่ สิ่งนี้อาจเป็นจริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนรุ่นใหม่ เช่นการปฏิบัติทางวัฒนธรรมในการเชื่อฟังผู้อาวุโสเหมือนจะมีบทบาทน้อยกว่าสำหรับคนรุ่นเก่า McCann, Honeycutt และ Keaton (2010 ,p. 169) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ชอบรูปแบบสังคมที่นิยมความเท่าเทียมกันมากกว่ารูปแบบที่มีลำดับชั้นอย่างเคร่งครัด ในขณะที่ประชาชนของประเทศไทยในปัจจุบันมีการศึกษาสูงขึ้น และค่านิยมของสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปซึ่งอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในอดีตประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมักถูกมองว่าไม่ฝักใฝ่การเมืองเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย ชอบทำตามคนอื่นและมีความอดทนสูงต่อผู้บังคับบัญชาที่เอาแต่ใจ แต่งานหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าอาจเปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่ที่เป็นวัยแรงงานย้ายถิ่นฐานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งต่างจากพ่อแม่ของพวกเขาไม่คุ้นเคยกับการทำเกษตรกรรมอีกต่อไป นอกจากนี้Walker(2012 , p. 18, 84) ชี้ให้เห็นวิถีชีวิตเกษตรกรได้เปลี่ยนความสัมพันธ์แบบเดิมระหว่างผู้ให้การอุปถัมภ์กับลูกค้า นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชนบทและเมือง การแพร่กระจายข้อมูลผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ยังท้าทายการปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วในหมู่ประชากรในชนบท ในระยะยาว

สิ่งเหล่านี้สามารถเร่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในพื้นที่ชนบทให้เร็วขึ้นได้ สิ่งนี้ควบคู่ไปกับประชากรที่ยากจนและในชนบทที่ตระหนักมากขึ้นว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ค่อนข้างเด็ดขาดในการมีส่วนร่วมกำหนดการปกครอง ลำดับชั้นทางวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไม่เข้มงวดเหมือนอดีตอีกต่อไป Phatharathananunth (2016 , p. 514) ในอดีตผู้ปกครองยอมรับการลงโทษที่ครูลงโทษบุตรหลานของตนโดยเชื่อว่าครูเป็นผู้บังคับบัญชา แต่ในปัจจุบันหากการกระทำของครูทำให้เด็ก

นักเรียนได้รับบาดเจ็บผู้ปกครองหลายคนอาจฟ้องร้องครูด้วยซ้ำ การเปลี่ยนแปลงนี้ดูเหมือนจะส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่รัฐบาลในท้องถิ่นด้วย เริ่มตั้งแต่ต้นทศวรรษ1990แนวทางปฏิบัติของระบบราชการทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับสถานะและอำนาจลดลง งานวิจัยของ Sinclair et al. (2013 , p. 62) แสดงให้เห็นว่าทัศนคติและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐหลายคนที่มีต่อเกษตรกรดูเหมือนจะเปลี่ยนไป โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับข้าราชการเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นนายกับลูกค้าย โดยข้าราชการต้องอ้างถึงประชาชนด้วยความเคารพและให้เกียรติ

4.สรุป

วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารและเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ในสังคม และยังเป็นสิ่งที่สร้างการยึดเกาะของสมาชิกในชุมชน ภายใต้โครงสร้างการเมืองการปกครองที่ชุมชนต้องปกครองตนเอง ผลกระทบของแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมมีผลต่อโครงสร้างการปกครองในท้องถิ่นโดยเฉพาะในการประชุมพัฒนาชุมชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่แนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมมีปฏิสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ชุมชนต้องตัดสินใจ ที่ชี้้นำการสนทนา แต่ผลลัพธ์นั้นขึ้นอยู่กับบริบทชุมชน และแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมในชุมชนจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุดอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีให้รัฐได้รับรู้

การจัดประชุมพัฒนาชุมชนในปัจจุบันซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามกระจายอำนาจในอดีตของประเทศไทยดูเหมือนจะยึดตามแนวคิดในอุดมคติของการปกครองแบบมีส่วนร่วม แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แพร่หลายทำให้การสร้างสภาพแวดล้อมที่รองรับการอภิปรายที่โปร่งใสและเปิดกว้างอย่างแท้จริง เป็นเครื่องมือการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือในชุมชน อุดมคติของการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแบบเปิดกว้างสามารถนำไปสู่ฉันทามติได้นั้นอาจไม่เป็นจริงในบริบทเช่นการประชุมพัฒนาชุมชนที่แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมเข้ามาเคลือบหรือห่อหุ้มความจริง เพื่อเพิ่มความสามัคคีในชุมชน เพื่อการลดความขัดแย้งด้วยวัฒนธรรมการรักษาหน้า ความเกรงใจ แม้ปัจจุบันมีแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมชุมชนแต่รูปแบบความเป็นผู้นำแบบอุปถัมภ์ยังคงแพร่หลายในสภาพแวดล้อมชนบท และการแสดงอำนาจของตนเองอย่างเปิดเผยเป็นสิ่งที่คนในชนบทไม่เห็นด้วย ชุมชนส่วนใหญ่ดูเหมือนจะค่อนข้างพอใจกับรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบเรียบง่ายในโครงสร้างการปกครองในชนบท ชุมชนมีความเป็นไปได้ที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาหมู่บ้านของตนผ่านการปรึกษาหารือในโครงสร้างการกำกับดูแลในท้องถิ่น เช่นการประชุมพัฒนาชุมชน แม้ว่าพวกเขาจะไม่มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้ายและแม้ว่าค่านิยมทางวัฒนธรรมอาจขัดขวางการมีส่วนร่วมในระดับหนึ่งก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2547). *การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง*. กรุงเทพฯ: กองทุนส่งเสริมงาน :

วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

อคิน ทรัพย์พัฒน์ . (2551). *วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ* . กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

Chompunth, C. (2011). *An evaluation of the public participation practice in environmental development projects in Thailand: A case study of the Hin Krut power plant project*. (PhD thesis). University of East Anglia, Norwich, UK.

<https://thescipub.com/pdf/ajassp.2012.865.873.pdf>

- Chaowarat, P. (2010). *Participatory planning in municipal development in Thailand*. (PhD thesis). Technical University of Berlin, Berlin, Germany. DOI:10.14279/depositonce-2428
- Hallinger, P., & Kantamara, P. (2001). Exploring the cultural context of school improvement in Thailand. *School Effectiveness and School Improvement*, 12, 385–408. DOI: 10.1076/sesi.12.4.385.3446
- Hofstede, G. H. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organisations across nations*. Thousand Oaks: Sage Publications. DOI:10.1016/S0005-7967(02)00184-5
- Huntington, S. P. (1996/2011). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon & Schuster.
- Intachakra, S. (2012). Politeness motivated by the “heart” and “binary rationality” in Thai culture. *Journal of Pragmatics*, 44, 619–635. DOI: 10.1016/j.pragma.2011.07.016
- Komin, S. (1990). Culture and work-related values in Thai organisations. *International Journal of Psychology*, 25, 681–704. DOI:10.1080/00207599008247921
- McCann, R. M., Honeycutt, J. M., & Keaton, S. A. (2010). Toward greater specificity in cultural value analyses: The Interplay of intrapersonal communication affect and cultural values in Japan, Thailand, and the United States. *Journal of Intercultural Communication Research*, 39, 157–172. DOI:10.1080/17475759.2010.534862
- Mulder, N. (1996). *Inside Thai society: Interpretations of everyday life*. Amsterdam: Pepin Press.
- Osland, J. S., & Bird, A. (2000). Beyond sophisticated stereotyping: Cultural sensemaking in context. *The Academy of Management Executive*, 14, 65–77. <https://doi.org/10.5465/ame.2000.2909840>
- Panpothong, N., & Phakdeephassook, S. (2014). The wide use of mai-pen-rai “It’s not substantial” in Thai interactions and its relationship to the Buddhist concept of Tri Laksana. *Journal of Pragmatics*, 69, 99–107. DOI:10.1016/j.pragma.2012.03.006
- Sinclair, A. J., Kumnerdpet, W., & Moyer, J. M. (2013). Learning sustainable water practices through participatory irrigation management in Thailand. *Natural Resources Forum*, 37, 55–66. <https://doi.org/10.1111/1477-8947.12012>
- Swidler, A. (1986). Culture in action: Symbols and strategies. *American Sociological Review*, 51, 273–286. <https://archiv.soms.ethz.ch/teaching/OppFall09/SwidlerCultureInAction.pdf>
- Triandis, H. C., & Suh, E. M. (2002). Cultural influences on personality. *Annual Review of Psychology*, 53, 133–160. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.53.100901.135200>
- Vichit-Vadakan, J. (2011). Public ethics and corruption in Thailand. In E. Berman (Ed.), *Public administration in Southeast Asia: Thailand, Philippines, Malaysia, Hong Kong, and Macao* (pp. 79–94). Boca Raton: Springer.

Walker, A. (2012). *Thailand's political peasants: Power in the modern rural economy*.
Madison: University of Wisconsin Press.